No· 3 - 1e Jaargang
3 Februari 1945

Herrijzing

REDACTIE-COMMISSIE:
A. HAGOORT (C.N V.)
C. Z. DE VRIES (N.V.V.)
J. J. DE WIT (R.K.W.V.)

GEDRUKT BIJ V.D.E. EINDHOVEN

Orgaan van de drie samenwerkende
Vakcentralen te Eindhoven

REDACTIE-ADRES: AUG. SNIEDERSLAAN 6

Vakbeweging in bevrijdingstijd

Zoo af en toe hoort men de vraag: was het wel noodig, in bevrijd gebied direct de vakorganisaties te doen herleven?

Deze vraag van twijfel is ernstig bedoeld en wij willen er daarom ook ernstig op ingaan.

Inderdaad — die herrijzenis der vakbeweging was noodig. Vooral nu de bevrijdingsperiode veel langer duurt dan wij allen gedacht hebben en hier in het Zuiden meer dan drie provincies reeds meer dan drie maanden bevrijd zijn en het te vreezen is, dat daar nog wel een aantal maanden bij zullen komen, eer ook het Noorden bevrijd is, blijkt met den dag duidelijker, dat de vakbeweging hier een belangrijke taak heeft.

In de eerste plaats is er een taak met het oog op de voorbereiding van den arbeid der vakbeweging in heel ons land na de bevrijding.

Men denke zich de situatie goed in: er zijn in 1940-1941 een aantal gebouwen, kantoorinventarissen en kapitalen, die het bezit waren der vakbeweging, door de Duitschers in beslag genomen. Die moeten terug verworven worden. De Regeering heeft daar bij haar besluit tot liquidatie van het N.A.F. ook mee gerekend. Hoe het ook gaat — daarover moeten de oude organisaties, de oude bestuurders, de oude algemeene vergaderingen geraadpleegd worden.

Ook de toekomstige vorm der vakbeweging is een onderwerp, dat tenslotte door deze algemeene vergaderingen beslist moet worden. Kwesties van organisatievorm en maatschappijopbouw worden niet opgelost in een hoera-stemmig, doch vragen rustige overweging en beraadslaging. Als men nù de vakorganisaties achterwege laat en er andere voor in de plaats stelt, loopt men vooruit op de later te nemen beslissingen. Dan sluit men de arbeiders in het niet bevrijde deel van ons land van het nemen van die beslissingen uit.

Om deze reden reeds is het gewenscht, dat, als er organisaties van arbeiders en ook van werkgevers optreden, deze voorshands geleid worden in de oude vormen. Stichting van geheel nieuwe organisaties met uitsluiting van hen, die voorheen aan deze organisaties leiding gaven, zou slechts verwarring brengen voor de toekomst.

Doch er is meer.

Vakorganisatie was direct noodig, omdat er voor de arbeiders heel wat geregeld moest worden. En wie konden dit beter dan zij, die reeds in het verleden zich metterdaad met de arbeidersproblemen hadden bezig gehouden. Zij wisten wàt noodig was. Zij kenden de mogelijkheden. Zij wisten ook, welke klippen omzeild moesten worden. Daarbij komt: de sociale ontwikkeling heeft in den bezettingstijd niet stil gestaan. En verwacht mocht worden, dat de mannen der vakbeweging zich ook met de problemen van den arbeid zoowel op het oogenblik als voor de toekomst zouden hebben bezig gehouden.

Die verwachting is niet beschaamd.

Direct werd één van de belangrijkste zaken aangepakt en een **wachtgeldregeling** mee ontworpen.[1]) Uit den opbouw van de samenwerking der vakorganisaties bleek voorts, dat de mannen der vakbeweging, voortbouwend op 't bestaande, den blik vooruit hadden geworpen en fouten, die aan de vroegere positie kleefden, uitschakelden.

De opbouw der organisaties biedt voor de toekomst een stevige basis voor een gezonden sociaal-economischen opbouw. In volgende nummers hopen wij die nader te kunnen aanwijzen.

Meer punten — ook voor direct — vroegen de aandacht: de **voedselvoorziening**, de **loonregeling**, de **werkverruiming**, de **brandstoffenvoorziening**, de **vorstverletregeling**. Zeker — in Londen was reeds veel gereed gemaakt. Maar het was juist noodig, dat de ontworpen regelingen, soms zelfs de reeds ingevoerde regelingen, bekeken werden met het oog op de positie der arbeiders hier en de wenschen, die in hun kring leven. De vakorganisaties hebben zich direct tot tolk der arbeiders kunnen maken. Allerlei wijzigingen in de regelingen zijn mee door hen beinvloed. In verschillende bedrijven werden reeds **collectieve contracten** tot stand gebracht. De regeling der **sociale verzekering**, waardoor de onderbroken uitbetaling van **ziekengelden, kinderbijslagen** en dergelijke kon worden hervat, werd mee door de vakorganisaties beïnvloed. Zoo werd een heel stuk werk verzet, werk dat — tot schade der arbeiders — achterwege zou zijn gebleven, als de vakorganisaties niet direct hun taak hadden hervat.

Door dit werk te verrichten, bereiken de vakorganisaties niet alleen resultaten voor de arbeiders hier, in bevrijd gebied, doch bereiden zij mee voor, dat, zoodra het verdere deel van Nederland bevrijd wordt, de zaken een meer regelmatig verloop hebben dan hier in den eersten aanloop. Wij doen dus werk, dat voor ons geheele land van beteekenis is.

Juist op grond daarvan mogen wij zeggen: alle arbeiders moeten hun deel aan dit werk nemen.

Daardoor werken wij voor onze mede-arbeiders boven de rivieren. Daardoor werken wij voor de toekomst van ons land.

Eens zal het oogenblik komen, dat heel Nederland bevrijd is. Dat de contacten over ons geheele land weer opgenomen kunnen worden. Dat wij in volle vrijheid — want zelfs hier moeten wij ons beperkingen opleggen, omdat de vijand mede hoort, wat hier geschiedt — —over alle problemen kunnen spreken. Dàn kunnen wij met elkaar vaststellen, wat de lijn voor de toekomst moet zijn. Dàn kunnen de algemeene vergaderingen gehouden worden, die definitief beslissen over vorm en inrichting van onze organisaties. Wij hopen en bidden, dat dat oogenblik spoedig aanbreekt.

Maar wij gaan niet — in afwachting daarvan — met de armen over elkaar zitten. Wij pakken aan! Met de middelen, die ons nù ter beschikking staan. Wij pakken aan **door toetreding tot onze organisaties.**

1) Ter correctie van een zinsnede in ons vorig nummer wijzen wij er op, dat de eerste uitnoodiging van de werkgevers uitging.

Werkverruiming

Niet terug naar de oude werkverschaffingsmethode

Direct na de bevrijding kwam de vraag aan de orde: welke mogelijkheden zijn er, om te komen tot werkhervatting in het particulier bedrijf.

Ten aanzien van deze werkgelegenheid is men echter ten zeerste afhankelijk van de vraag, of grondstoffen en steenkolen geleverd kunnen worden. Het is niet noodig, een opsomming te geven van de ontzaglijke moeilijkheden, die de oplossing van dit probleem in den weg staan. Daarover is al vaak duidelijk geschreven en gesproken.

Zoo behoort de mogelijkheid tot normale werkhervatting over de geheele linie voorloopig tot het onbereikbare.

Maar — een land dat herrijzen wil, moet werken en nog eens werken! Het kan niet bij de pakken gaan neerzitten!

Omdat het zóò staat, hakken we door het oerwoud van moeilijkheden andere banen en zoeken intensief naar objecten, die ons in ons streven eenigszins bevrediging kunnen schenken.

Die objecten vinden we in de ontginning van woeste gronden, het verbeteren van cultuurgronden en bosschen, het aanleggen van vloeivelden, het verbeteren van ontwatering, de uitvoering van ruilverkavelingen, het verzwaren van dijken, het opruimen van puin en oorlogsstellingen, alsmede in het uitvoeren van al die werken, welke ten doel hebben, de productiviteit van den bodem blijvend te verhoogen.

In den chaos van dezen tijd heeft de uitvoering van dergelijke werkzaamheden een grootere beteekenis en meer waarde gekregen dan voorheen ooit het geval is geweest. De vakbeweging gaat daarom accoord met de uitvoering van dergelijke werken en is bereid, daaraan allen mogelijken steun te vedleenen.

Zij maakt daarbij echter een voorbehoud: Het karakter van **werkverschaffing**, met alle onbillijkheden van dien, moet met wortel en tak worden uitgeroeid.

Zoo was het begrijpelijk, dat toen er voorstellen kwamen met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden bij deze **werkverruiming** die niets verschilden met de voorwaarden bij de werkverschaffing van vóór den oorlog, de vakbeweging zich daartegen met hand en tand verzette.

De arbeidsvoorwaarden, die ons voor de uitvoering van bovenomschreven werken thans van officieele zijde bereikten, zien er thans heel wat beter uit. De speciale werkverschaffingsloonen zijn afgeschaft. Daarvoor zijn thans de loonen van de kortgeleden door den Rijksbemiddelaar goedgekeurde Collectieve Arbeidsovereenkomsten voor de Water-, Spoor- en Wegenbouw in de plaats gekomen. Dat wil dus zeggen, dat de loonen in de werkverruiming gelijk zijn aan die, welke in het vrije bedrijf door gelijksoortige arbeiders kunnen worden verdiend. Niet langer — zoo blijkt hieruit —is werken in werkverschaffing iets minderwaardigs. Het is volwaardige arbeid tegen normaal loon.

De arbeidstijden, de vergoeding bij onwerkbaar weer en voor geoorloofd verzuim, vergoeding voor vacantie, het vervoer, de rijwielvergoeding, het loopverlet en de trainingstoelagen zijn eveneens op een betere basis geregeld.

Dat wil echter niet zeggen, dat de

vakbeweging nu geen rechtvaardige wenschen meer heeft. In tegendeel — er zijn nog onderdeelen, die abslouut een verbetering dienen te ondergaan en waarover dan ook reeds onderhandelingen zijn aangeknoopt. Wellicht komen we hierop nog nader terug.

Overigens zal de toepassing van de besluiten ons hebben te leeren, waar er nog fouten schuilen.

Er is in sommige plaatsen al eenige ervaring opgedaan met dezen arbeid. Het moet ons van het hart: die ervaring was niet al te best.

Nu is het ergste, dat de gerezen moeilijkheden niet haar grondslag vinden in de officieele regeling, maar dat ze te vinden zijn in de behandeling, die deze arbeiders van de zijde der werkleiding ondervinden. Er blijken nog bazen te zijn, die in de bezettingsjaren niets hebben geleerd. Er zijn nog bazen en opzichters, die in de arbeiders niet de **menschen**, de vaders van gezinnen zien, maar die hen als vee, ja misschien wel als nummers beschouwen.

Er zijn in de leiding van dergelijke werken nog menschen te vinden, die er geen begrip van hebben, wat het voor een goed vakman in een ander bedrijf zeggen wil, als hij — door den huidigen nood gedwongen, met de schop in den grond moet gaan werken. Deze menschen laten zich, evenmin als de geschoolde grondwerkers, niet door kortzichtige opzichters en bazen beknotten in het loon. Deze menschen verwijten de opzichters terecht uitbuiting, als deze de tarieven zòò stellen, dat de loonuitkomsten stukken lager liggen dan het officieel mogelijk.. Menschen die slecht worden gevoed en slechts schamel gekleed kunnen zijn en die dan voor hen ongewonen arbeid moeten doen, vorderen in de eerste plaats menschelijkheid.

Wie hieraan niet kan voldoen, moet weg als werkleider bij die objecten en er voor altijd wegblijven.

Wij hebben ervaring op het gebied van klachten uit de werkverruiming. Reeds vòòr den oorlog werden deze door ons behandeld. En als er ook toen dergelijke klachten waren onder de werkleiding, dan bleek steevast, dat we met de Nederlandsche Heide Maatschappij te doen hadden. Dat was vòòr den oorlog zoo. En wat blijkt nu — en dat is veel erger? Het is wèèr de als regel conservatieve Heide Maatschappij, die de oorzaak is van meeningsverschillen tusschen werkleiding en arbeiders.

Dat kan zoo niet doorgaan. Wij vragen ons daarom af, of het algemeen belang niet beter gediend wordt, als de taak van de Heide Maatschappij voortaan beperkt wordt tot het zuiver cultuur-technisch gedeelte van de objecten en dat zij uitgeschakeld wordt voor de regeling der arbeidsvoorwaarden in het algemeen en van die der loontarieven in het bijzonder.

De Heide Maatschappij heeft door haar jarenlange tariefsbeknibbeling het vertrouwen van de arbeiders en hun vertegenwoordigers verloren. Nu reeds bleek, dat zij in dit opzicht niet veranderd is. We gelooven niet, dat het nu weer goed is te maken en dat het vertrouwen kan worden hersteld. Breken met de Nederlandsche Heide Maatschappij en haar opzichters voor de dagelijksche practische leiding der werkverruiming, lijkt ons daarom voor het welslagen hiervan noodzakelijk.

Metaalbewerkers

Opgepast!

In het eerste nummer van „Herrijzing", is mededeeling gedaan omtrent de nieuwe wegen, die de geheele Arbeidersbeweging in Nederland zal gaan bewandelen. Wanneer U deze vorm van organisatie onbevooroordeeld bekijkt en U laat de vèr doorgevoerde samenwerking, die er thans tot stand is gekomen, goed tot U doordringen, dan zult U ongetwijfeld moeten beamen, dat hier geheel nieuwe wegen worden ingeslagen. Laat ons nu eens nagaan wat de practische beteekenis van een en ander is voor de Metaalbewerkers.

In ons land waren plm. 120.000 metaalbewerkers in de metaalindustrie werkzaam. Deze waren voor driekwart georganiseerd, dus plm. 90.000, in de drie groote organisatie's, ons allen bekend. 2 à 3.000 waren er georganiseerd in het N.A.S. en N.S.V. Door de nieuwe wegen, welke wij thans opgaan, is het dus mogelijk, één blok van georganiseerde metaalbewerkers van ruim 90.000 man bijeen te brengen. Wij zouden zoo zeggen, dat dit een groep is, die zeer zeker in staat zal zijn, haar eigen peultjes te doppen: 90.000 leden tezamen gebracht, geleid aan den top der organisaties door een centraal orgaan, de Vak-Unie.

Plaatselijk zullen de metaalbewerkers ondergebracht worden in een plaatselijke Unie van Metaalbewerkers, dus eveneens in één centraal orgaan. Straks, als de bedrijven weer gaan draaien, zullen in elk bedrijf, dat met 5 of meer arbeiders werkt, één of meer vertrouwensmannen gekozen moeten worden. Ook deze zullen met elkaar een Raad van Overleg vormen, waardoor de verbondenheid in het bedrijf op de meest volkomen wijze tot uiting komt.

Wij aarzelen niet, te zeggen, dat dit een vèrgaande vorm van samenwerking is, welke de beste beloften voor de toekomst in zich draagt, en dat dit er toe leidt, dat op sociaal-economisch gebied de beste vruchten verwacht mogen worden.

Hoofdzaak is nu, dat de metaalbewerkers zelf den toestand volkomen duidelijk inzien, en zich door niemand van hun eigen organen laten afdringen.

Laten wij vooral niet uit het oog verliezen, dat de arbeidersbeweging van alles is beroofd. Ongetwijfeld zullen er pogingen worden gedaan, om zoo niet alles, dan toch een zeer belangrijk deel van haar bezittingen terug te krijgen. Wij gelooven, niet te overdrijven, als wij zeggen, dat de gestolen goederen en vermogens een waarde van 40 à 50 millioen guldens bedragen. Dit alles is het eigendom der arbeiders, die voorheen tot de resp. organisaties behoorden. Het is dus duidelijk, dat terugkeer van het oude geboden is, al was het alleen maar om de teruggave der goederen te kunnen vorderen.

Het is te begrijpen, dat velen, die zich thans bezorgd maken over de toekomstige organisatievormen en die van de finesses hiervan niet op de hoogte zijn, er wel eens naast zijn. Op zichzelf is dit niet zoo erg: wij leven gelukkig weer in een vrij land, met vrije pers, en men mag dus weer over alles schrijven, ook al weet men er niets van. Onzerzijds hebben wij den plicht, de arbeiders te wijzen op de juiste verhoudingen en feiten.

Ook voor de metaalbewerkers geldt nog altijd het gezegde: „Gooi geen oude bankschroef weg, voordat ge een nieuwe hebt."

Vooral de maatschappelijke structuurwijzigingen, die er zullen moeten komen, zijn van het grootste belang.

Wij willen niet terug naar het oude, neen, wij willen voorwaarts. Wij willen naar een gemeenschap, waarin sociaal-economische ordening zal heerschen, waarin een productieproces zal komen, gericht op de behoeften der geheele menschheid. Dit alles geleid door organen, voortkomende uit de vrijwillig gevormde organisaties van werkgevers en werknemers in samenwerking met de Overheid.

Wanneer wij onze taak zòò durven te zien — iets wat wij verplicht zijn te doen, daar wij anders niet uit den chaotischen toestand kunnen geraken — dan zal het U duidelijk zijn, dat Gij allen wederom Uw plaats in onze rijen hebt in te nemen.

Wij waarschuwen U, U niet door een kortzichtige politiek van enkelen te laten leiden. Pas er voor op, dat Gij niet de speelbal wordt van een nieuw sociaal-fascisme, dat zich thans aan U vertoont. De wereld is grooter dan Eindhoven alleen. Zie over de muren heen! Gij bedriegt U zelf, wanneer Gij denkt, dat Gij U in eigen kring kunt opsluiten. Door plaats te nemen in de oude organisatie, toont Ge den klop van den tijd te verstaan. Met elkaar zullen wij dan straks uitmaken, wat er verder moet gebeuren. Wij doen dit dan op democratische wijze. Wij leggen niets op, doch laten ons dit ook niet doen.

Metaalbewerkers, doet Uw plicht en vormt de organisaties, die noodig zijn, om die maatschappij zòò om te bouwen, dat het daarin voor allen goed wonen is. Laat U door welke schoonklinkende leuze ook niet van Uw stuk brengen.

Aanvaardt, wat de praktijk des levens zelf heeft voortgebracht; slechts dan vindt ge de geestelijke basis, waarop het mogelijk is, Uw eigen huis op te bouwen.

N.V.V., R.K.W.V. en C.N.V. waren de drie machtige werknemerscentralen in ons land. Alle drie hebben den plicht mede te helpen aan den opbouw van ons land, begrepen. Zij doen dit op een wijze, die zoowel in landsbelang als in dat van de leden is. Zij aanvaarden de verscheidenheid in levensopvatting, erkennen en waardeeren elkanders principen ten volle, doch vinden elkaar op het practisch sociaal-economisch terrein.

Wat reeds voorheen groeiende was, wordt thans geconsolideerd, tot heil van allen! Metaalbewerkers, zorgt dat Gij daarbij niet achterblijft!

Afd. Unie Metaalbewerkers.

De Kolenvoorziening

De informaties, die onzerzijds werden ingewonnen over de vooruitzichten voor de brandstoffenvoorziening, geven een somber beeld. Ondanks alle krachtsinspanning van hoog tot laag, is het nog niet te voorzien, of er binnenkort een kolenbon geldig zou kunnen worden verklaard. Zoo staan de zaken er voor. 't Is een harde waarheid.

Het zijn vooral de arbeidersgezinnen, die onder dergelijke omstandigheden nog eens extra te lijden krijgen, en daarom kunnen krachtige maatregelen hier niet uitblijven.

In de laatste vergadering van den Raad van Vakcentralen werd deze aangelegenheid ernstig besproken en als eerste stap werd een brief gezonden aan den Heer waarnemend Directeur van het Rijkskolenbureau.

Wanneer de voorraden niet voor alle gezinnen toereikend zijn, dan zullen ouden van dagen en groote gezinnen naar onze meening voorrang moeten hebben, want dáár zijn de moeilijkheden het grootste. Het wil ons dan ook voorkomen, dat, als op deze wijze een aanvang zou kunnen worden gemaakt met de distributie van de thans aanwezige kolenvoorraden, althans iets gedaan zou zijn.

Wij gelooven stellig, dat wat wij in eersten aanleg willen, ook practisch uitvoerbaar is.

Er kan een kolenbon worden aangewezen, waarop alleen met machtiging van de distributie-diensten mag worden afgeleverd. Een dergelijke machtiging zou kunnen worden afgegeven aan zelfstandig wonende ouden van dagen en voorloopig aan hoofden van gezinnen met bijvoorbeeld meer dan drie kinderen onder de zes jaar.

Naar mate de kolenaanvoer verbetert, zou deze regeling geleidelijk aan soepeler kunnen worden. Het principe moet echter blijven: „We helpen eerst hèn, bij wie de directe behoefte het grootst is."

We weten het overigens: voor de betrokken ambtenaren beteekent dit meer werk. We geven ons voorstel graag voor een beter. Maar er is hier een directe nood, die vooral in de steden onmiddellijk gelenigd moet worden, voor zoover dit maar eenigszins mogelijk is.

Wij hopen, dat de Directeur van het Rijkskolenbureau voor deze gedachte zal voelen en zijn maatregelen dienovereenkomstig met spoed zal nemen.

Bisschoppelijke waarschuwing

Tegen de z.g. eenheidsorganisatie

*

Het geroep om een z.g. eenheidsorganisatie voor werkgevers en werknemers is wel verzwakt maar nog niet geheel verstomd.

Alhoewel de tegenstanders van een dergelijke eenheid — die geen eenheid is en dit ook nimmer worden zal en kan — steeds hebben verklaard dat zij op principieele gronden deze eenheid niet kunnen aanvaarden — men leze hiervoor het eerste nummer van „Herrijzing" — blijven de voorstanders ervan de eenheidsgedachte propageeren.

Zij doen dit op twee gronden, althans in hoofdzaak.

Allereerst wordt aangevoerd, dat de vakbeweging in het verleden niet aan de verwachtingen heeft beantwoord. De invloed der vakbeweging reikte niet vèr genoeg, waardoor voor de werknemers weinig of niets kon worden tot stand gebracht.

En als tweede argument tegen de vakbeweging geldt, dat de verscheidenheid van geestesinrichting een belemmering is geweest voor de ontplooiing van een krachtige activiteit en het bereiken van behoorlijke resultaten.

En dùs — moet het nu maar, nu we toch met alles opnieuw moeten beginnen, met een eenheidsvakbeweging worden geprobeerd.

Dit is zoo, in het kort geformuleerd, de kern van de zaak.

Wat hierop te antwoorden?

Allereerst dit:

Het is beslist in strijd met de waarheid, dat de vakbeweging in het verleden niet aan de verwachtingen heeft beantwoord.

Het is met bewijzen te staven, dat juist de invloed der vakbeweging zegenrijke gevolgen heeft gehad voor de werknemers in het algemeen. Wat zou er b.v. zijn terecht gekomen van onze sociale wetgeving — waarvoor ook in het buitenland veel bewondering bestaat — indien niet de vakbeweging steeds voor de belangen van de werkers van hoofd en hand op de bres had gestaan?

Wij laten het nu bij dit eene voorbeeld. In vorige nummers kan men ook andere vinden.

Typeerend is het, dat de critiek op de vakbeweging en de propaganda voor eenheidsorganisatie in vele gevallen afkomstig is van hen, die vroeger aan het werk der vakbeweging part noch deel hebben gehad en die nooit door persoonlijke activiteit het streven der vakbeweging hebben ondersteund, die totaal onkundig zijn van de plaats, welke de vakbeweging zoowel in het overleg met de werkgevers als de Overheid innam.

Wil men aangeven, hoe het in de toekomst worden moet, dan mag toch worden verondersteld, dat men ten minste kennis heeft van het verleden, teneinde op basis daarvan te kunnen aangeven, wat er moet veranderen in het wezen, de werkwijze enz. van de vakbeweging.

Wat het tweede argument betreft — de splitsing der organisaties naar geestesrichting — ook hier zien de voorstanders van eenheidsorganisatie de zaken niet juist.

Wij geven gaarne toe, dat in het verleden de samenwerking niet altijd zoo innig is geweest, als deze onder bepaalde omstandigheden wel noodig ware, maar dit is nog geenszins een pleidooi voor de invoering van eenheidsorganisatie.

Een eenheidsorganisatie zal in ons land nooit of nimmer een lang leven beschoren zijn, aangenomen dan, dat men het met een dergelijke eenheid eens zou willen probeeren.

Waarom niet?, zal men vragen.

Om de eenvoudige reden, dat het overgroote deel van ons volk op den positief christelijken grondslag staat, hetgeen mede inhoudt dat het de sociale kwestie — d.i. het maatschappelijk vraagstuk — hèt terrein dus, waarop de vakbeweging zich beweegt, niet ziet als een zuiver materieele kwestie, doch als een aangelegenheid, waarin het godsdienstig-zedelijke element terdege een woord meespreekt.

Zoolang godsdienst en zedelijkheid, rechtvaardigheid en naastenliefde niet dieper wortel schieten in het denken en leven van menschen en volken, zullen de geestelijke oorzaken van de sociale kwestie niet verdwijnen. En zoolang deze geestelijke oorzaken blijven bestaan en blijven voortwerken, zal men nooit tot een goede oplossing komen van economische misstanden.

En het verbeteren van deze misstanden blijft iets onbereikbaars, indien de menschen zichzelf niet verbeteren, m.a.w. — zoo meenen die velen — indien de normen van godsdienst en zedelijkheid in het particuliere en openbare leven niet beter tot hun recht komen.

Dus ook in het openbare leven.

Het terrein dus, dat de vakbeweging mede bestrijkt.

Dit uitgangspunt werd door ons volk rééds voor 1940 aanvaard, doch het heeft de beteekenis ervan nog beter leeren inzien en waardeeren in de afgeloopen jaren der bezetting, toen alles van boven af werd gelijkgeschakeld, alles tegen wil en dank in een bepaald keurslijf werd gedrongen en de bezetter den invloed van de zedenwetten trachtte weg te werken uit het openbare leven.

Toèn — en terecht — heeft ons volk dit aangevoeld als een aanslag op zijn geestelijk bezit en dienovereenkomstig was ook zijn reactie op de maatregelen van den bezetter.

Onder leiding van de Kerkelijke Overheden heeft het positief geweigerd, mede te doen aan een eenheid, die de geestelijke pijlers waarop onze nationale volksgemeenschap rustte, trachtte te vernietigen.

Tòen was iedere rechtgeaarde Nederlander ervan overtuigd, dat het vlammende protest der Kerken tegen de aanranding der sociale organisaties volkomen gerechtvaardigd was. Toèn had iedereen respect voor de fiere houding, die de Kerken tegenover de bezetter durfden aannemen.

Nù — —na de bevrijding van een deel van ons land — heeft de Kerkelijke Overheid, althans van de R.K. Kerk, weer gesproken en wel over dezelfde aangelegenheid.

Nù heeft weer een waarschuwing weerklonken met betrekking tot het streven naar de z.g. eenheidsorganisatie.

Is er dan geen verschil tusschen het streven van toen en thans?

Geenszins.

De bezwaren, die aangevoerd worden tegen de eenheidsorganisatie, zijn sedert 1941 nog geen zier veranderd, omdat zij op principieele grondslagen berusten.

De katholieke Bisschoppen van den Bosch en Breda hebben dezer dagen een uitspraak gedaan, die aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat.

Mgr. W. Mutsaerts, Bisschop van den Bosch, verklaarde blijkens de persverslagen op 4 Dec. 1944 in een toespraak in de Bossche St. Jan o.a.:

> „Ik juich het toe dat de vereenigingen wier bezit gestolen is door de bezetters en wier werkzaamheden waren lamgelegd, weer herrijzen, zij het dan met een tijdelijk karakter. Maar wij moeten dit werk doen in trouwe en eendrachtige samenwerkig met onze niet-katholieke landgenooten, met wie we samen concentratie- en gijzelaarskampen hebben gedeeld. Richt echter geen andere vereenigingen op en sticht geen z.g. eenheidsbonden zonder voorkennis van Uw Bisschop die in opdracht van den Paus de richtlijnen heeft aan te geven voor het sociale leven."

En tezamen met Mgr. P. Hopmans heeft Mgr. W. Mutsaerts 'n brief het licht doen zien, waarin met betrekking tot de sociale organisaties het volgende wordt verklaard:

> „De Bisschoppen van de bevrijde gebieden meenen een ernstig woord tot hun onderhoorige katholieken te moeten spreken over de sociale en cultureele organisaties.
>
> Er dreigt betreffende deze organisaties groote verwarring te ontstaan. Ten einde die te voorkomen, achten Wij ons verplicht onze katholieken erop te wijzen, dat het noodzakelijk is dat de vroegere organisaties na den oorlog weer onmiddellijk haar onderbroken werk voortzetten en in onze bevrijde gebieden reeds nu zonder uitstel. Zoo is ook de meening van hen die de nieuwe richting zijn toegedaan.
>
> Deze organisaties zullen de voorstellen en denkbeelden van de nieuwe richting in overweging nemen, evenwel onder twee voorwaarden; dat onze katholieken vooralsnog individueel geen lid zullen worden van de op te richten algemeene Nederlandsche organisaties op sociaal en cultureel gebied en vervolgens dat zij lid blijven of zullen worden van de eigen katholieke vormingsinstituten. Wij vertrouwen dat onze katholieken, ter voorkoming van verwarring en oneenigheid onze richtlijnen trouw zullen volgen om dan na den oorlog, als geheel Nederland zal bevrijd zijn, gemeenschappelijk te overleggen welke nieuwe banen dienen ingeslagen te worden."

Tot zoover de Bisschoppen.

De bovenstaande waarschuwing is allereerst tot het katholieke volk gericht.

Doch over de hoofden der katholieken heen eveneens tot alle Nederlanders.

Immers, het principe, dat aan deze uitspraken ten grondslag ligt, is evenzeer het beginsel dat door het overgroote deel van ons volk wordt gehuldigd.

De katholieken sluiten zich niet op in eigen kring. De Bisschoppen verklaren nadrukkelijk, dat nauwe samenwerking met anderen noodig is. Dat gebeurt ook. Daartoe is de positieve wil bij alle betrokkenen aanwezig.

En de thans gekozen vorm van samenwerking — afzonderlijke organisaties met gemeenschappelijke toporganen — is van voorlopigen aard. Straks, na de bevrijding van ons land, komt een meer definitieve vorm.

Dan zullen ook de leden een woordje meespreken — er zal hun niets zonder meer worden opgelegd — over den vorm, waarin het geheele organisatie-apparaat zal worden gegoten, zulks als voorlooper van de corporatieve ordening, die ook voor ons land in de toekomst alle aandacht zal vragen.

Hoe ook de definitieve organisatievorm zal worden, vast staat wel op grond van het verleden en het heden, dat het Nederlandsche volk daarbij nooit een richting zal inslaan, die afbreuk zal doen aan zijn principieele overtuiging, voor de handhaving waarvan het zoo vele en zoo zware offers heeft gebracht.

DE STEUNVERLEENING

Daar zit hij tegenover mij, die oude veteraan. We praten over de vakbeweging, hoe 't was en hoe 't worden zal. Den geheelen groei van de vakbeweging heeft hij medegemaakt en daaraan heeft hij steeds belangeloos zijn beste krachten gegeven. Een goed vakman was hij bovendien en als hij weer aan den slag zou kunnen, dan zal hij het dra weer zijn.

Inderdaad — hier heb ik nu een arbeider, die door zijn kwaliteiten geholpen heeft Nederland zoo'n hoog aanzien te geven.

Door een grilligen samenloop van omstandigheden is mijn vriend nu in de steunregeling opgenomen en ontvangt voor zich en zijn vrouw *f* 14.30 per week. Als bewijs toont hij mij het steunzakje. Als we het dan over de steunregeling hebben, dan moet mijn vriend zich beheerschen, „om niet razend te worden", zooals hij zegt.

Ik kan mij dat indenken, want ik herinner mij den spreker voor „Herrijzend Nederland", die, verslag doende over zijn gesprek met den Minister van Sociale Zaken, onder meer zei: „de steunregeling en stempellokalen zullen tot het verleden behooren."

Natuurlijk... in dezen overgangstijd kan de steunregeling voor bepaalde gevallen niet direct worden weggewerkt; zij geldt trouwens nu voor een betrekkelijk kleine groep.

Het verleden van Minister van den Tempel waarborgt ons bovendien, dat hij ernstig werken zal aan de uitvoering van zijn voornemens.

Dit alles cijfert echter niet weg, dat in dezen tijd twee menschen van *f* 14.30 per week niet leven kunnen! tot het herzien van de loonen en deze te brengen op 125% van het peil van 10 Mei 1940. Waarom dat ook niet gedaan voor de steunbedragen-?

Al gaat het om een kleine groep, voor het Ministerie van Sociale Zaken ligt hier een taak van zeer urgent belang.

De steun moet omhoog. Hij is zoo geen dag langer te handhaven!

Geen Herrijzing, maar voortbestaan.

We lezen in „De Waarheid" van 27 Januari '45:

> „De Communistische Partij is niet „herrezen", ze was er voor de bezetting, ze streed tijdens de bezetting – dat geeft de schrijver volmondig toe — en is er ook nu. Van een „herrijzing" is dus geen sprake".

We zijn dankbaar voor dit woord.
Zoo gezien is zelfs de naam van ons blad onjuist. Hij wordt alleen gebruikt „bij wijze van spreken". Want:

> „De vakbeweging is niet „herrezen", ze was er *vóór* de bezetting, ze streed *tijdens* de bezetting – dat geeft de schrijver volmondig toe — en ze is er ook nu. Van een „herrijzing" is dus geen sprake.

Het bezwaar, dat „De Waarheid" tot dusverre tegen de „herrijzing" der vakbeweging opperde, is hiermee dus vervallen.

Radio Hilversum en *Herrijzing*

Zelfs Radio-Hilversum heeft aandacht besteed aan het verschijnen van „Herrijzing". Op Zondag 26 Nov. j.l. werd er door het - interesseertme - niet -wie een Zondagsch praatje van zeker een kwartier aan besteed.

Als U wilt weten, wat er verteld is, moet U het maar eens bij ons komen nalezen. Een vriendelijk luisteraar, die het „praatje" opving, heeft het netjes voor ons opgenomen, stenograpisch-precies, uitgewerkt en uitgetypt.

Er staat overigens niet veel in: De vakorganisaties te Eindhoven werken ten nauwste samen en geven een gemeenschappelijk blad uit; dat is nadoen, wat wij altijd gewild hebben, zie het N.A.F.! En dat laatste doet het dan natuurlijk altijd nog veel beter!

U hebt natuurlijk uit deze wel heel korte weergave de stem van Radio-Hilversum in den bezettingstijd direct herkend: Wij doen het alleen goed en een ander probeert alleen maar, ons na te doen.

Maar het feit, dat Radio-Hilversum een kwartierlang — en blijkens den inhoud van de uitzending was het al de tweede keer! — over de herrijzing der vakbeweging in bevrijd gebied sprak, geeft wel ten duidelijkste blijk, dat de heeren terdege zien, dat er een groot onderscheid is. Hier groeit de vrije vakbeweging, steunend op de in ons volk levende wereldbeschouwingen, vrijwillig samenwerkend in een hechte eenheid. In bezet gebied mag alleen bestaan het verlengstuk van de nationaal-socialistische machtsdictatuur, dat dan, ten overvloede, spottend „Arbeidsfront" wordt genoemd.

Tusschen die twee ligt een ononverbrugbare kloof. Samenwerking tusschen een N.A.F. en een vakorganisatie zou onmogelijk zijn. Het N.A.F. kan alleen gedijen onder dictatuur en kan zelf ook alleen als eenheidsorganisatie bestaan. Maar vakorganisaties, die in vrije, democratische landen natuurlijkerwijs ontstaan, kunnen elkaar, ook al bestaan er principieele scheidslijnen, vinden in hechte samenwerking.

Tegen een eenheidsvakbewegingsgedachte behoeft Radio-Hilversum zich niet te keeren. Die ligt in haar lijn. Maar als een werkelijk vrije vakbeweging ontstaat, dan weet Radio-Hilversum: niet alleen zijn de Duitsche legers verdreven, maar ook de Duitsche dictatuursgeest sterft in bevrijd Nederland den dood.

Salarieering van het OVERHEIDS-PERSONEEL

Nu door den tijdelijken rijksbemiddelaar voor het bevrijde Nederlandsche gebied een verhooging van de loonen is toegestaan tot 125% van het loonpeil van Mei 1940, heeft de Raad van Vakcentralen zich tot den Minister van Binnenlandsche Zaken gewend met het verzoek, een dergelijke verhooging ook te willen bevorderen voor ambtenaren en werklieden in dienst van de overheid.

Genoemde Raad is tot dit initiatief gekomen, omdat thans nog de normale organen van overleg met de overheid ontbreken. Hij heeft tevens den Minister verzocht, een tijdelijk orgaan van overleg in het leven te roepen, teneinde het ambtenaren en werklieden mogelijk te maken hun wenschen en verlangens op organisatorische wijze tot uiting te kunnen brengen. Dit laatste acht de Raad vooral noodig ten aanzien van een aantal maatregelen die gedurende de bezetting zijn ingevoerd.

— o —

Naar wij vernemen, heeft de Raad van Vakcentralen op 13 Jan. j.l. een breede bespreking over deze beide punten met den Minister mogen voeren. De Minister deelde mee, dat de salarieering van het Overheidspersoneel reeds in December in den Ministerraad besproken is. Hij zegde toe, bij zijn a.s. bezoek aan Londen de door de Vakcentralen naar voorengebrachte punten nader te zullen bespreken.

Wij hopen nu maar, dat het aftreden van minister Burger hem niet belet heeft, deze zaak bij den Ministerraad aanhangig te maken.